

УДК 615.211:615.031:616.857

DOI <https://doi.org/10.32782/health-2024.4.6>

АНАЛІЗ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ СИМПТОМАТИЧНОГО ЛІКУВАННЯ ГОЛОВНОГО БОЛЮ

Дорикевич Катерина Іванівна,

кандидат фармацевтичних наук,

доцент кафедри організації і економіки фармації

Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

ORCID: 0000-0002-5295-8144

Кожух Марта Володимирівна,

інтерн за спеціальністю «Фармація»

Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

ORCID: 0009-0001-8857-4740

Гриньків Ярина Орестівна,

кандидат фармацевтичних наук,

доцент кафедри організації і економіки фармації, технології ліків та фармакоеконіміки

Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

ORCID: 0000-0002-6977-6136

Наказом Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України № 7 в січні 2022 року затверджено Протоколи фармацевта при відпуску лікарських засобів (ЛЗ) без рецепта, зокрема для «Симптоматичного лікування головного болю (ГБ)».

Метою дослідження було провести маркетинговий аналіз ЛЗ для симптоматичного лікування ГБ. Об'єктами дослідження була фармацевтична, нормативно-правова й маркетингова інформація про ЛЗ для симптоматичного лікування ГБ, їх асортиментні та цінові характеристики. Як джерела інформації використано Державний реєстр лікарських засобів України (ДРЛЗУ), Протокол фармацевта при відпуску безрецептурних ЛЗ для симптоматичного лікування ГБ (далі – Протокол), дані вебресурсу tabletki.ua. Використано методи інформаційного пошуку, узагальнення, порівняльного та маркетингового аналізу, а також системного аналізу сукупності даних (літературних даних і результатів власних досліджень).

Для симптоматичного лікування ГБ використовується широкий спектр лікарських засобів, серед яких у Протоколі наводиться перелік таких засобів, які відпускаються без рецепта: анальгетики і антипіретики; нестероїдні протизапальні та протиревматичні засоби. Аналіз ДРЛЗУ щодо наявності безрецептурних препаратів від ГБ показав, що лідерами є парацетамол (241 ЛЗ) та ібупрофен (131 ЛЗ). Комбіновані препарати, що містять кілька дієвих речовин, також широко представлені (97 ЛЗ). Маркетинговий аналіз показав, що вартість лікування німесулідом (лідер топ-20 ЛЗ) може значно відрізнитися залежно від виробника, дозування та форми випуску. Таблетки зазвичай дешевші за гранули. Вітчизняні виробники пропонують більші широкий асортимент ЛЗ і нижчі ціни.

Висновки. 1) На основі аналізу даних ДРЛЗУ станом на березень 2024 р. встановлено, що найбільше серед препаратів безрецептурного відпуску для симптоматичного лікування головного болю є анальгетиків та антипіретиків – 351 ЛЗ та НПЗЗ – 160 ЛЗ; 2) Серед топ-20 препаратів за обсягами реалізації в Україні (2023) є 5 ЛЗ, які можуть застосовуватися за головного болю (відповідно до інструкцій для медичного застосування): Німесил, Нурофен, Цитрамон, Но-шпа та Фервекс. Результати маркетингового аналізу цих ЛЗ щодо форм випуску і виробників (за даними ДРЛЗУ), а також представленості на ринку м. Львова (за даними сайту tabletki.ua) станом на 20.11.2023 р.: Німесил має одну форму випуску, тоді як решта ЛЗ – від 4-х (Но-шпа, Фервекс) до 15 (Нурофен); 3 із 5-ти ЛЗ виробляє лише один виробник (Німесил, Нурофен, Фервекс); за представленістю на ринку лідерами є Цитрамон і Но-шпа (412 та 411 аптек відповідно). Високим рівнем конкуренції на локальному ринку характеризується Нурофен і Фервекс (C_{liq} – 0,40 та 0,46 відповідно); 3) У результаті вивчення маркетингових характеристик препаратів німесулідом та їх економічної оцінки на підставі вартості добової дози (DDD) встановлено, що у ДРЛЗУ присутні 27 препаратів німесулідом для перорального застосування (станом на 01.04.2024 р.), однак на ринку є лише 21 ЛЗ (за даними сайту tabletki.ua). Найбільш представленим в аптеках Львова є Німід, таблетки (є в 421 аптеці). Мінімальна ціна таблеток коливається від 23,07 грн за blister до 47,35 грн. Вартість аналогічної кількості саше із гранулами для приготування суспензії варіює між 80,20 грн та 149,00 грн. Вартість DDD для таблеток німесулідом є в межах від 4,34 грн до 14,79 грн, а для саше – від 16,04 грн до 38,37 грн. Загалом, 6 таблетованих ЛЗ німесулідом (28,6% досліджуваних препаратів) має вартість DDD до 10 грн за PC_{min} та PC_{max} : Німід, Німесулід, Німелган, Німедар, Ремесулід, Німід Форте, а 5 ЛЗ у формі гранул

(26,3%) для приготування суспензії мають DDD від 20 до 30 грн: Аффіда-форт-Німесулід (№1), Німесулід, Даймісил, Долорсил, Ремісар. Переважають препарати вітчизняного виробництва (17 із 21 ЛЗ, 81,0%). За купівлі упаковки з більшою кількістю доз ЛЗ економія на рівні DDD становить від 15,2% до 35,1%.

Ключові слова: лікарський засіб, головний біль, протокол фармацевта, симптоматичне лікування.

Kateryna Dorykevych, Marta Kozhukh, Yaryna Hrynkiv. Analysis of medicines for symptomatic treatment of headache

The order of the Ministry of Health (MOH) of Ukraine No. 7 in January 2022 approved the Pharmacist Protocols for the dispensing of medicines (Ms) without a prescription, in particular for "Symptomatic treatment of headache (HA)".

The purpose of this study was to conduct a marketing analysis of Ms for the symptomatic treatment of HA. The objects of the study were pharmaceutical, regulatory and marketing information about Ms for the symptomatic treatment of HA, their assortment and price characteristics. The State Register of Medicines of Ukraine (SRMU), the Pharmacist's Protocol for dispensing over-the-counter (OTC) Ms for the symptomatic treatment of HA (hereinafter referred to as the Protocol), and data from the *tabletki.ua* web resource were used as sources of information. Methods of information search, generalization, comparative and marketing analysis, and system analysis of the data set (literary data and results of our own research) were used.

A wide range of Ms is used for the symptomatic treatment of HA, among which the Protocol includes a list of such Ms that are available without a prescription: analgesics and antipyretics; non-steroidal anti-inflammatory and anti-rheumatic drugs. The analysis of SRMU regarding the availability of over-the-counter drugs for HAB showed that the leaders are paracetamol (241 drugs) and ibuprofen (131 drugs). Combined Ms containing several active substances are also widely represented (97 drugs). Marketing analysis showed that the cost of treatment with nimesulide (leader of the top 20 Ms) can vary significantly depending on the manufacturer, dosage and form of release. Tablets are usually cheaper than granules. Domestic manufacturers offer a wider range of drugs and lower prices.

Conclusion. 1) On the basis of the analysis of the data of SRMU as of March 2024, it was established that the most OTC drugs for the symptomatic treatment of HA are analgesics and antipyretics – 351 drugs and NSAIDs – 160 drugs. 2) Among the top 20 drugs by volume of sales in Ukraine (2023) there are 5 drugs that can be used for HA (according to the instructions for medical use): Nimesyl, Nurofen, Citramon, No-shpa, and Fervex. The results of the marketing analysis of these drugs regarding the dosage forms and manufacturers (according to the SRMU), as well as their presence on the Lviv market (according to the *tabletki.ua* website) as of November 20, 2023 are as follows: Nimesyl has one dosage form, while the rest Ms – from 4 (No-shpa, Fervex) to 15 (Nurofen); 3 out of 5 drugs are produced by only one manufacturer (Nimesyl, Nurofen, Fervex); the market leaders are Citramon and No-shpa (412 and 411 pharmacies, respectively). A high level of competition on the local market is inherent in Nurofen and Fervex (C_{liq} – 0.40 and 0.46, respectively). 3) As a result of the study of the marketing characteristics of nimesulide drugs and their economic evaluation based on the cost of a daily dose (DDD), it was established that there are 27 nimesulide preparations for oral use (as of 04/01/2024) in SRMU, but there are only 21 drugs on the market (according to the website *tabletki.ua*). The most represented in Lviv pharmacies is Nimid, tablet. (available in 421 pharmacies). The minimum price of tablets ranges from UAH 23.07 per blister to UAH 47.35. The cost of a similar number of sachets with granules for preparing a suspension varies between UAH 80.20 and UAH 149.00. The DDD price for nimesulide tablets ranges from UAH 4.34 to UAH 14.79, and for sachets – from UAH 16.04 to UAH 38.37. In total, 6 tablets of nimesulide (28.6% of the studied drugs) have a DDD cost of up to UAH 10.00 per RP_{min} and RP_{max} : Nimid, Nimesulide, Nimelgan, Nimedar, Remesulide, Nimid Forte, and 5 tablets in the form of granules (26.3%) for preparations of suspension have DDD from UAH 20.00 to 30.00: Affida-fort-Nimesulid (No.1), Nimesulid, Daimysil, Dolorsil, Remisar. Drugs of domestic production predominate (17 out of 21 drugs, 81.0%). When buying a package with a larger number of doses of drugs, the savings at the DDD level ranges from 15.2% to 35.1%.

Key words: medicine, headache, pharmacist's protocol, symptomatic treatment.

Вступ. За даними ВООЗ у всьому світі розлади головного болю (далі – ГБ) охоплюють біля 40% населення, або 3,1 мільярда людей у 2021 році й частіше зустрічаються у жінок, ніж у чоловіків. Вони входять до трійки найпоширеніших неврологічних захворювань для більшості вікових груп, починаючи з 5 років і залишаючись у трійці лідерів до 80 років. Незважаючи на деякі регіональні відмінності, розлади ГБ є світовою проблемою, яка вражає людей будь-якої раси, рівня доходу та національності [1].

Наказом Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України № 7 в січні 2022 року затверджено Протоколи фармацевта при відпуску лікарських засобів без рецепта, зокрема для «Симптоматичного

лікування головного болю» [2]. Завдяки даному Протоколу первинна консультація фармацевтом пацієнта/представника пацієнта відбувається відповідно до затвердженого стандарту і фармацевти, маючи глибокі знання про різні види безрецептурних ліків, їх дію, побічні ефекти та взаємодію з іншими препаратами, можуть допомогти пацієнтові з відповідними скаргами.

Для симптоматичного лікування ГБ використовується широкий спектр лікарських засобів (далі – ЛЗ), серед яких у Протоколі фармацевта наводиться перелік таких засобів, які відпускаються без рецепта: анальгетики і антипіретики; нестероїдні протизапальні та протиревматичні засоби [2].

Мета дослідження – провести маркетинговий аналіз ЛЗ для симптоматичного лікування головного болю. Основні завдання: опрацювати перелік безрецептурних ЛЗ для симптоматичного лікування ГБ; провести маркетинговий аналіз окремих ЛЗ для симптоматичного лікування ГБ.

Матеріали та методи дослідження. Об'єктами дослідження була фармацевтична, нормативно-правова й маркетингова інформація про ЛЗ для симптоматичного лікування ГБ, їх асортиментні та цінові характеристики. Як джерела інформації використано Державний реєстр лікарських засобів України (далі – ДРЛЗУ), Протокол фармацевта при відпуску безрецептурних ЛЗ для симптоматичного лікування ГБ (далі – Протокол), дані веб-ресурсу tabletki.ua.

Використано методи: інформаційного пошуку; узагальнення; порівняльного та маркетингового (аналіз ЛЗ за виробниками, представленням на ринку та ціновими характеристиками, у т.ч. з визначенням коефіцієнта ліквідності та вартості передбачуваної середньої підтримувальної дози на добу для препарату, який використовується за основним показанням у дорослих (DDD)) аналізу, а також системного аналізу сукупності даних (літературних даних і результатів власних досліджень). Матеріалами дослідження були науково-літературні дані та нормативно-правові акти.

Результати дослідження та їх обговорення. Фармацевтична опіка пацієнта/представника пацієнта під час симптоматичного лікування ГБ, відповідно до Протоколу, включає питання про наявність у пацієнта загрозливих симптомів (порушення мови, зору, тремтіння кінцівок тощо), схильність до підвищення (зниження) артеріального тиску, вживання пацієнтом інших ЛЗ (нітрати, антигіпертензивні засоби тощо), наявність хронічних захворювань (остеохондроз, глаукома тощо) та фактори, які могли сприяти виникненню ГБ (емоційне напруження, значна розумова або фізична перевтома та інше). Щодо ЛЗ, які можуть бути рекомендовані й відпущені фармацевтом без рецепту, то це анальгетики та антипіретики, нестероїдні протизапальні (НСПЗ) і протиревматичні засоби, а також їх комбінації [2].

Ми проаналізували перелік препаратів за міжнародними непатентованими назвами (МНН) для симптоматичного лікування ГБ із Протоколу і виявили переліки зареєстрованих ЛЗ (станом на березень 2024 р.) за даними ДРЛЗУ. Результати аналізу наведено в таблиці 1.

Завдяки проведеному аналізу ДРЛЗУ щодо наявності безрецептурних ЛЗ для симптоматич-

ного лікування ГБ, включених у Протокол, установлено, що:

– найбільша кількість зареєстрованих препаратів є в групі анальгетиків та антипіретиків (351 ЛЗ): парацетамол – 241 ЛЗ; ацетилсаліцилова кислота – 69 ЛЗ; метамізол натрію – 41 ЛЗ; найбільшою є частка ЛЗ із парацетамолом – 68,7%;

– менше препаратів нараховується в групі НСПЗ ЛЗ – 160: ібупрофен – 131 ЛЗ, кислота мефенамінова – 14 ЛЗ, напроксен – 14 ЛЗ та один комбінований ЛЗ (ібупрофен + бензофенон + фенілацетамід); найбільшою є частка препаратів ібупрофену – 81,9%;

– найменша кількість зареєстрованих препаратів є з-поміж комбінованих ЛЗ анальгетиків, антипіретиків та НСПЗ (97 ЛЗ), при цьому найбільші частки тут мають дві комбінації: «кислота ацетилсаліцилова + парацетамол + кофеїн» та «кислота ацетилсаліцилова + парацетамол + кофеїн + кислота лимонна» – по 19 ЛЗ (по 19,6%).

Ми також провели маркетинговий аналіз ЛЗ, що використовуються для лікування ГБ (ГБ є в показах до застосування препарату відповідно до офіційно затвердженої МОЗ України інструкції), для чого проаналізували рейтинг аптечних продажів за обсягами реалізації (топ-20 препаратів України) [3]. Вивчення рейтингу ЛЗ у комплексі з Протоколом та даними ДРЛЗУ дозволяє оцінити ринкову динаміку, виявити тренди та з'ясувати, які препарати найбільше рекламуються чи просуваються фармацевтичними компаніями. Це може свідчити про їх ефективність або довіру до них із боку пацієнтів і допомогти визначити найуживаніші та більш доступні в аптеках засоби.

Отже, до топ-20 за обсягами реалізації входять такі ЛЗ, що можуть використовуватися для лікування ГБ: Німесил (перше місце в рейтингу), Нуروفен (3), Цитрамон (7), Но-шпа (15) та Фервекс (16). НПЗП (Німесил, Нуروفен, Цитрамон, Фервекс) застосовують для лікування первинного ГБ, тоді як спазмолітичний засіб Но-шпа – як допоміжне лікування за ГБ напруги [4; 5]. Слід відзначити, що Німесил відпускається за рецептом і не включений у Протокол.

Для вивчення цінових характеристик ЛЗ використано метод розрахунку коефіцієнта ліквідності ціни (C_{liq}) [6]: $C_{liq} = (P_{max} - P_{min}) / P_{min}$, де P_{max} і P_{min} – найвища та найнижча роздрібна ціна упаковки ЛЗ на ринку. Значення C_{liq} до 0,5 свідчить про високий рівень конкуренції ЛЗ у сегменті ринку, що досліджується, та його відносну економічну доступність.

Перелік безрецептурних ЛЗ для симптоматичного лікування ГБ

МНН ЛЗ	К-ть зареєстрованих ЛЗ	Окремі торгові назви ЛЗ
Анальгетики та антипіретики		
Ацетилсаліцилова кислота	69	Ацетилсаліцилова кислота; Ацетилка; Аспірин; Ацелізін, ін.
Метамізол натрію	41	Анальгін; Метамізол натрію; Андипал; Темпалгін, ін.
Парацетамол	241	Парацетамол; Парафаст; Панадол; Піарон, ін.
НПЗП та протиревматичні засоби		
Ібупрофен	131	Ібупрофен; Бофен; Нурофен; Гофен; Аффіда, ін.
Ібупрофен+ бензофенон + фенілацетамід	1	Новіган
Кислота мекфенамінова	14	Мекфенаміну натрієва сіль; Мекфенамінка; Амифена, ін.
Напроксен	14	Напроксен; Напрофф; Тералів; Налгезін, ін.
Комбіновані ЛЗ (анальгетики та антипіретики, НПЗП)		
Кислота ацетилсаліцилова + кислота амінооцтова	–	(Алька-прим, натепер не зареєстрований)
Кислота ацетилсаліцилова + парацетамол + кофеїн	19	Цитрамон; Фармадол-макс; Тріофорте; Копацил; Цитропак; Аскофен, ін.
Кислота ацетилсаліцилова + парацетамол + кофеїн + кислота лимонна	19	Цитрамон; Фармадол-макс; Тріофорте; Копацил; Цитропак; Аскофен, ін.
Метамізол натрію + бендазол + папаверин	4	Андипал-В; Андипал-Форте; Анальгін-Дибазол-Папаверин; Андифен
Метамізол натрію + кодеїн	1	Кофальгін
Метамізол натрію + кофеїн + тіамін	1	Седалгін Плюс
Метамізол натрію + темпідон	1	Темпалгін
Парацетамол + диклофенак	7	Доларен; Бол-ран; Фаніган; Долоксен, ін.
Парацетамол + дицикловерин	1	Сіган-ДБС.
Парацетамол + ібупрофен	9	Блокмакс-ДУО; Брустан; Лекадол Лонг; Дарфен Лонг; Нурофен, ін.
Парацетамол + ібупрофен + кофеїн	2	Таміпул; Тетрамол
Парацетамол + кислота аскорбінова	2	Ефералган з Вітаміном С; Далерон С
Парацетамол + кофеїн	16	Рапімакс; Солпадеїн Актив; Панадол Екстра; Парацетамол Екстра; Астер, ін.
Парацетамол + кофеїн + пропіфеназон	6	Рапімакс Форте; Каффетін СК; Кофан Босналек
Метамізол натрію + пітофенон + фенпівериний	9	Реналган; Спазмалгон; Спазмолікс; Спазміл-М; Баралгін

Дослідження проводили на основі цінкових показників ЛЗ за даними сайту tabletki.ua [7] станом на 20.11.2023 р. в аптеках м. Львова. Для аналізу було вибрано по одному ЛЗ кожної торгової назви (зважаючи на лікарську форму і форму випуску). Для кожного ЛЗ визначено кількість аптек, де він був у наявності. Також для кожної торгової назви за даними ДРЛЗУ було визначено кількість зареєстрованих ЛЗ – урахувавши виробників, дозування, лікарську форму, форму випуску (у таблиці – кількість ЛЗ) та кількість виробників. Результати аналізу наведено в таблиці 2.

Як бачимо з результатів аналізу цих ЛЗ у ДРЛЗУ, лише один ЛЗ – Німесил – має одну форму випуску, тоді як решта – від 4 (Но-шпа, Фервекс) до 15 (Нурофен). 60% препаратів (3 із 5) виробляє лише один виробник (Німесил, Нурофен, Фервекс), тоді як решту – три (Но-шпа) та шість (Цитрамон). Щодо наявності препаратів в аптеках Львова, то Фервекс, Цитрамон і Но-шпа представлені у понад 400 аптеках (404, 411 та 412 відповідно). Із-поміж п'яти препаратів (Німесил, пор. № 30; Нурофен, табл. № 12; Цитрамон, табл. № 6; Но-шпа, табл. № 24; Фервекс, пор. № 8)

високий рівень конкуренції притаманний Нурофену (0,40) та Фервексу (0,46). Решта (60%) препаратів характеризуються зниженням рівня конкуренції та відносної економічної доступності на ринку (C_{liq} ЛЗ Но-шпа – 0,52, Німесил – 0,64 та Цитрамон – 0,67).

Далі ми детально вивчили маркетингові характеристики (виробник, лікарська форма, форма випуску) препаратів німесулід – лідера топ-20 ЛЗ в Україні, та надали оцінку їх економічній доступності на підставі вартості передбачуваної середньої підтримувальної дози на добу (DDD) [8]. Наявність препаратів в аптеках м. Львова та ціни визначали за даними сайту tabletki.ua станом на 01.04.2024 р. [7]; DDD німесулід – 0,2 г [8]. У ДРЛЗУ були присутні 27 препаратів німесулід для перорального індивідуального застосування (до уваги не беруться таблетки та оральні порошки in bulk, а також комбіновані препарати). Результати аналізу представлено в таблиці 3.

Отже, станом на квітень 2024 року на ринку присутні 21 ЛЗ німесулід. 3-поміж цих ЛЗ найбільш представленим в аптеках міста Львова є Німід, табл. № 10 (є в 421 аптеці), а найменш представленими – Німесулід, табл., № 10 та Аффіда Форт-Німесулід, № 1 (кожен ЛЗ наявний лише в 4-х аптеках). Загалом, ЛЗ німесулід в таблетках є більш економічно доступними, ніж гранули. Так, мінімальна ціна таблеток коливається від 23,07 грн за блістер (Німелган, № 100 шт.)

до 47,35 (Найз, № 20). Вартість же пропорційної кількості саше із гранулами для приготування суспензії варіює між 80,20 грн (Німедар) та 149,00 грн (Даймісил). Вартість DDD для таблеток німесулід є в межах від 4,34 грн до 14,79 грн (Апоніл № 20, PC_{min} та PC_{max}), а для саше – від 16,04 грн до 38,37 грн відповідно (Німедар № 30, PC_{min} та PC_{max}). Загалом, 6 таблетованих ЛЗ німесулід (31,6% досліджуваних препаратів) має вартість DDD до 10 грн за PC_{min} та PC_{max} : Німід, Німесулід, Німелган, Німедар, Ремесулід, Німід Форте, а 5 ЛЗ у формі гранул (26,3%) для приготування суспензії мають DDD від 20 до 30 грн: Аффіда-форт-Німесулід (№ 1), Німесулід, Даймісил, Долорсил, Ремісар. Вартість 5-ти ЛЗ німесулід у формі гранул (26,3%) вище 30 грн: Аффіда Форт-Німесулід, Ремесулід рапід, Німелган (дві позиції в таблиці), Німедар. Щодо виробників, то переважають препарати вітчизняного виробництва (17 із 21 ЛЗ, 81,0%), тоді як інші 4 ЛЗ іноземного виробництва (Індія, Італія, Кіпр). У пропозиції є ЛЗ різного фасування, до прикладу Німесулід табл. № 10 та № 100, на рівні DDD упаковки табл. № 100 та № 10 дає економію – 15,2%. Також препарат Німелган, DDD якого є економічно більш вигідною за купівлі табл. № 100 на 35,1% (у порівнянні з №10). Якщо розглянути гранули для оральної суспензії «Аффіда Форт-Німесулід», тоді економічна вигода щодо вартості DDD становить 28,9% (№ 30 порівняно із № 1).

Таблиця 2

Цінові характеристики ЛЗ для симптоматичного лікування ГБ

ЛЗ	Виробник	РЦ, грн		C_{liq}	К-ть аптек	К-ть ЛЗ	К-ть виробн.
		min	max				
Німесил гранули д/ор. сусп. 100 мг/2 г по 2 г № 30	Лабораторіос Менаріні С.А., Іспанія	339	555,40	0,64	358	1	1
Нурофен таблетки, в/о по 200 мг № 12	Реккіт Бенкізер Хелскер (Юкей) Лімітед, Велика Британія	79,80	111,50	0,40	360	15	1
Цитрамон, 6 табл. № 6	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», Україна	13,54	22,60	0,67	412	13	6
Но-шпа таблетки по 40 мг дротаверину 24 шт	Опелла Хелскеа Хангері Кфт., Угорщина; Опелла Хелскеа Поланд Сп. з о.о., Польща	77,66	117,90	0,52	411	4	3
Фервекс 4 лф для дорослих порошок № 8 у саше	УПСА САС, Франція	178,35	261,16	0,46	404	4	1

Отже, в разі купівлі упаковки з більшою кількістю доз ЛЗ економія коштів на рівні DDD становить від 15,3% (Німесулід, табл., № 10 та № 100) до 35,1% (Німелган, табл. № 10 та № 100).

Висновки

1. З'ясовано, що Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування головного болю» включає такі групи ЛЗ, як НПЗЗ, анальгетики та антипіретики і комбіновані ЛЗ. На основі аналізу даних ДРЛЗУ станом на березень 2024 р. встановлено, що найбільша кількість зареєстрованих препаратів серед анальгетиків та антипіретиків – 351 ЛЗ (ЛЗ парацетамолу – 241; ЛЗ ацетилсалици-

лової кислоти – 69; ЛЗ метамізолу натрію – 41) та НПЗЗ – 160 ЛЗ (ЛЗ ібупрофену – 131; ЛЗ кислоти мефенамінової – 14; ЛЗ напроксену – 14; комбіновані ЛЗ (ібупрофен + бензофенон + фенілацетамід) – 1).

2. Серед топ-20 препаратів за обсягами реалізації в Україні (2023) є 5 ЛЗ, які можуть застосовуватися за ГБ (відповідно до інструкцій для медичного застосування): Німесил, Нурофен, Цитрамон, Но-шпа та Фервекс. Ці ЛЗ стали об'єктами маркетингового аналізу щодо форм випуску та виробників (за даними ДРЛЗУ), а також представленості на ринку м. Львова (за даними сайту tabletki.ua станом

Таблиця 3

Результати аналізу вартості DDD препаратів німесуліду

№	Торгова назва ЛЗ, дозування, ЛФ	Виробник	Є в аптеках	РЦ, грн		Вартість DDD за РЦ, грн	
				min	max	min	max
Таблетки по 100 мг (0,1 г) по 10 таблеток у блістері							
1.	НІМІД® № 1	Кусум Хелткер ПВТ ЛТД, Індія; ТОВ «Кусум Фарм», Україна	421	252,29	385,58	5,05	7,71
2.	НІМІД® № 1	Кусум Хелткер ПВТ ЛТД, Індія; ТОВ «Кусум Фарм», Україна	Немає в наявності в аптеках м. Львова				
3.	НАЙЗ® № 2	Д-р Редді'с Лабораторіс Лтд, ФТО – П, Індія; Д-р Редді'с Лабораторіс Лімітед, Індія	396	94,70	142,40	9,47	14,24
4.	НІМЕСУЛІД № 1	АТ «Лубнифарм», Україна	4	28,50	37,20	5,70	7,44
5.	НІМЕСУЛІД № 3	ПрАТ «Лекхім – Харків», Україна; ПрАТ «Технолог», Україна	119	81,08	109,70	5,40	7,31
6.	НІМЕСУЛІД № 10	АТ «Лубнифарм», Україна	236	247,50	330,00	4,95	6,60
7.	НІМЕСУЛІД № 1	ПАТ «Лекхім – Харків», Україна; ПрАТ «Технолог», Україна	Немає в наявності в аптеках в Україні				
8.	НІМЕЛГАН № 1	ТОВ «Астрафарм», Україна	7	31,17	62,70	6,23	12,54
9.	НІМЕЛГАН № 10	ТОВ «Астрафарм», Україна	256	230,69	364,70	4,61	7,29
10.	АПОНІЛ № 2	Медокемі ЛТД, Кіпр	299	43,43	147,90	4,34	14,79
11.	НІМЕДАР® № 3	ПрАТ Фармацевтична фірма «Дарниця», Україна	277	73,50	143,56	4,90	9,57
12.	РЕМЕСУЛІД № 3	АТ «Фармак», Україна	367	87,60	134,20	5,84	8,95
13.	РЕМЕСУЛІД № 1	АТ «Фармак», Україна	Немає в наявності в аптеках в Україні				
Таблетки по 100 мг по 12 таблеток у блістері							
14.	НІМЕСУЛІД-ФІТОФАРМ № 1	ПрАТ «Фітофарм», Україна	Немає в наявності в аптеках в Україні				
Гранули (порошок гранульований) для оральної суспензії, 100 мг/2 г по 2 г у саше							
15.	АФФИДА ФОРТ-НІМЕСУЛІД № 1	Файн Фудс енд Фармасьютікалз Н.Т.М. С.П.А., Італія	4	13,19	13,95	13,19	13,95
16.	АФФИДА ФОРТ-НІМЕСУЛІД № 30	Файн Фудс енд Фармасьютікалз Н.Т.М. С.П.А., Італія	412	307,13	526,00	10,23	17,54
17.	РЕМЕСУЛІД РАПІД № 10	АТ «Фармак», Україна	143	97,30	151,15	9,73	15,12
18.	НІМЕСУЛІД № 10	ПАТ Хімфармзавод «Червона зірка», Україна	203	110,08	129,40	11,00	12,94
19.	НІМЕСУЛІД № 30	ПАТ Хімфармзавод «Червона зірка», Україна	Немає в наявності в аптеках в Україні				
20.	НІМЕЛГАН № 10	ТОВ «Астрафарм», Україна	204	127,60	159,21	12,76	15,92
21.	НІМЕЛГАН № 30	ТОВ «Астрафарм», Україна	333	254,70	457,84	8,49	15,26
22.	НІМІД® № 30	Кусум Хелткер ПВТ ЛТД, Індія; ТОВ «Кусум Фарм», Україна	406	279,30	421,95	9,31	14,07
23.	ДАЙМІСИЛ № 10	АТ «Фармак», Україна	77	149,00	–	14,90	–
24.	ДОЛОРСИЛ № 10	АТ «Фармак», Україна	63	112,50	125,00	11,25	12,50
25.	РЕМІСАР № 30	ПрАТ Фармацевтична фірма «Дарниця», Україна	12	391,94	433,10	13,07	14,44
26.	НІМЕДАР № 30	ПрАТ Фармацевтична фірма «Дарниця», Україна	331	240,60	575,52	8,02	19,19
27.	НІМЕСУЛІД № 30	Файн Фудс енд Фармасеутікалс Н.Т.М. С.П.А., Італія	Немає в наявності в аптеках в Україні				

на 20.11.2023 р.). Німесил має одну форму випуску, тоді як решта ЛЗ – від 4 (Но-шпа, Фервекс) до 15 (Нурофен); 3 із 5 ЛЗ виробляє лише один виробник (Німесил, Нурофен, Фервекс), тоді як решту – 3 (Но-шпа) та 6 (Цитрамон); за представленістю на ринку лідерами є Цитрамон і Но-шпа (412 та 411 аптек відповідно). Високим рівнем конкуренції на локальному ринку характеризується Нурофен і Фервекс ($C_{\text{ік}}$ – 0,40 та 0,46 відповідно), тоді як Но-шпа, Німесил і Цитрамон ($C_{\text{ік}}$ – 0,52, 0,64 та 0,67 відповідно) – нижчим.

3. У результаті вивчення маркетингових характеристик препаратів німесулідів та їх економічного оцінювання на підставі вартості передбачуваної середньої підтримувальної дози на добу для дорослих (DDD) встановлено, що станом на 01.04.2024 р. у ДРЛЗУ присутні 27 препаратів німесулідів для перорального застосування, однак на ринку є лише 21 ЛЗ (за даними сайту tabletki.ua). Найбільш представленим в аптеках нашого міста є: Німід, табл. (є в 421 аптеці), а найменш представленими – Німесулід, табл., № 10 та

Аффіда Форт-Німесулід, саше № 1 (по 4). Мінімальна ціна таблеток коливається від 23,07 грн за blister (в упаковці по 100 шт.) до 47,35 грн (Найз, № 20). Вартість аналогічної кількості саше із гранулами для приготування суспензії варіює між 80,20 грн (Німедар) та 149,00 грн (Даймісил). Вартість DDD для таблеток німесулідів є в межах від 4,34 грн до 14,79 грн (Апоніл), а для саше – від 16,04 грн до 38,37 грн відповідно (Німедар). Загалом 6 таблетованих ЛЗ німесулідів (31,6% досліджуваних препаратів) має вартість DDD до 10 грн за PC_{min} та PC_{max} : Німід, Німесулід, Німелган, Німедар, Ремесулід, Німід Форте, а 5 ЛЗ у формі гранул (26,3%) для приготування суспензії мають DDD від 20 до 30 грн: Аффіда-форт-Німесулід (№ 1), Німесулід, Даймісил, Долорсил, Ремісар. Переважають препарати вітчизняного виробництва (14 із 19-ти ЛЗ, 73,7%). У разі купівлі упаковки з більшою кількістю доз ЛЗ економія на рівні DDD становить від 15,2% (Німесулід, табл., № 10 та № 100) до 35,1% (Німелган, табл. № 10 та № 100).

ЛІТЕРАТУРА

1. Migraine and other headache disorders. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/headache-disorders> (дата звернення: 19.09.2024).
2. Наказ МОЗ України № 7 від 05.01.2022 р. Про затвердження протоколів фармацевта. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0007282-22#n44> (дата звернення: 10.09.2024).
3. Аптечний продаж за підсумками 2023 р. *Щотижневик аптека*. 15 Січня 2024. № 01/02 (1422/1423). URL: <https://www.apteka.ua/article/684747> (дата звернення: 10.09.2024).
4. The International Classification of Headache Disorders. 3rd edition. *Cephalalgia*. 2018. Vol. 38. P. 1–211.
5. Головний біль : навчальний посібник. Видання 2-ге, доповнене / М.І. Боженко та ін. Київ : Професійне видання. Україна, 2021. 84 с.
6. Немченко А.С. Коефіцієнт ліквідності ціни. *Фармацевтична енциклопедія*. Харків. 2007. URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/8078/koeffitsiyent-likvidnosti-cini> (дата звернення: 12.09.2024).
7. Вебсайт сервісу tabletki.ua. URL: <https://tabletki.ua/> (дата звернення: 20.11.2023).
8. ATC/DDD Index 2024. URL: https://atcddd.fhi.no/atc_ddd_index/ (дата звернення: 01.04.2024).

REFERENCES

1. Migraine and other headache disorders. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/headache-disorders>.
2. Nakaz MOZ Ukrainy № 7 vid 05.01.2022 r. Pro zatverdzhennia protokoliv farmatsevti [Order of the Ministry of Health of Ukraine No. 7 dated January 5, 2022 On approval of pharmacist protocols]. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0007282-22#n44>. [In Ukrainian].
3. Apotechnyi prodazh za pidsumkami 2023 r. [Pharmacy sales according to the results of 2023]. (2023). A pharmacy, 01/02, 12-13. <https://www.apteka.ua/article/684747>. [In Ukrainian].
4. The International Classification of Headache Disorders. 3rd edition. *Cephalalgia*, 2018; 38:1-211.
5. Bozhenko M.I., Nehrych T.I., Bozhenko N.L., Nehrych N.O. (2021). Holovnyi bil. Navchalnyi posibnyk. Vydannia 2, dopovnene [Headache. Study guide. Edition 2, supplemented]. Kyiv, Professional edition. Ukraine. 84 p. [In Ukrainian].
6. Nemchenko A.S. (2007). Koeffitsiyent likvidnosti tsiny [Price liquidity ratio]. Pharmaceutical encyclopedia. Kharkiv. <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/8078/koeffitsiyent-likvidnosti-cini>. [In Ukrainian].
7. Veb-sait servisu tabletki.ua [tabletki.ua service website]. <https://tabletki.ua/> [In Ukrainian].
8. ATC/DDD Index 2024. https://atcddd.fhi.no/atc_ddd_index/.